

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt č. CZ.1.07/3.2.09/03.0015

PROHLoubENÍ NABÍDKY DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ NA VŠPJ A SVOŠS V JIHLAVĚ

<http://www.vspj.cz/skola/evropske/opvk>

Pilotní výuka studijního předmětu

Právní minimum

Výuka v termínu: zimní semestr akadem. roku 2012/2013

Vyučující: **JUDr. Alena Prchalová, Ph.D.**

Studijní opora k dispozici na elearning.vspj.cz

-
- ✖ Občanské právo hmotné
(občanský zákoník 40/1964 Sb., ve znění
pozdějších předpisů)
 - ✖ Občanské právo procesní
(občanský soudní řád z. č. 99/1963 Sb.,
ve znění pozdějších předpisů)

OBČANSKÉ PRÁVO HMOTNÉ

- ✖ Je nejvýznamnějším odvětvím soukromého práva, upravuje majetkové, osobní a osobnostní práva
- ✖ Základní členění občanskoprávních vztahů
 - Právo vlastnické a další práva věcná
 - Právo obligační (kontrakty, delikty, dědictví)
 - Práva duševního vlastnictví

SYSTÉM OBČANSKÉHO PRÁVA

- ✗ Obecná část – zásady, občanskoprávní vztahy
- ✗ Část zvláštní
 - věcná práva (vlastnická práva, věcná práva k věci cizí, právo držby)
 - závazkové právo
 - dědické právo
 - právo k nehmotným statkům

STRUKTURA OBČANSKOPRÁVNÍHO VZTAHU

- ✖ Subjekt – fyzické a právnické osoby
- ✖ Objekt (předmět)
- ✖ Obsah občanskoprávního vztahu

FYZICKÉ OSOBY

- ✖ Způsobilost k právům a povinnostem
(tzv. právní subjektivita)
- ✖ Způsobilost k právním úkonům
- ✖ Způsobilost k protiprávním úkonům
(tzv. deliktní způsobilost)

PRÁVNÍ SUBJEKTIVITA

Vznik – narozením (nasciturus)

Zánik – smrtí a) určuje lékař ohledáním těla

b) soud prohlásí osobu za
mrtvou svým rozhodnutím (důkazní prostředky, osoba
nezvěstná)

* Právní subjektivity se nelze vzdát, osobu této subjektivity nelze zbavit.

ZPŮSOBILOST K PRÁVNÍM ÚKONŮM

- dosahuje se v závislosti na rozumové a volní vyspělosti
- zletilost dovršením 18 let
- dovršením 16 let (v případě uzavření manželství)

ZASTOUPENÍ

- ✖ Podstatou zastoupení je umožnění jinému činit úkony s účinky pro osobu zastoupenou.

- ✖ Druhy zastoupení
 - * přímé - zákonné
 - smluvní
 - * nepřímé (smlouva obstaravatelská)

OSOBNOSTNÍ PRÁVA

✖ Čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod:

„Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno“

✘ Předmětem osobnostních práv

- zdraví, občanská čest, lidská důstojnost, soukromí, jméno, projevy osobní povahy a jiné předměty (listovní tajemství, hlas, dobré jméno, svoboda vyznání a náboženského cítění atd.)

✘ Omezení všeobecných osobnostních práv

- zákonné úřední licence
- zákonné vědecké a umělecké licence
- zákonná licence zpravodajská

bezúplatné !!

PROSTŘEDKY OCHRANY OSOBNOSTNÍCH PRÁV

- Žalobní nároky (příslušný krajský soud)
 - zápůrčí žaloba (upuštění od zásahu do OP)
 - restituční žaloba (odstranění následků porušení OP)
 - satisfakční žaloba (morální zadostiučinění, náhrada nemajetkové újmy v penězích)

NEPLATNOST PRÁVNÍCH ÚKONŮ

- ✗ není učiněn svobodně, vážně, určitě, srozumitelně;
- ✗ kdo jej učinil nemá způsobilost k právním úkonům nebo jednal v duševní poruše;
- ✗ svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází nebo se přičí dobrým mravům;
- ✗ nebyl učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků.

Takovýto právní úkon je **absolutně** neplatný.

- ✘ **Relativní neplatnost právního úkonu** – ten, kdo je takovým úkonem dotčen se musí neplatnosti dovolat.
- ✘ § 40a – vyjmenovává důvody relativní neplatnosti – např. osoba učinila PÚ v omylu, předkupní právo u převodu spoluvlastnického podílu, neopomenutelní dědicové apod.

PROMLČENÍ

- ✗ U práva nebo povinnosti v případě
 - uplynutí času
 - nedojde k uplatnění právadochází k oslabení práva
- ✗ Právo trvá i nadále, povinný může plnit, v případě plnění se nejedná o bezdůvodné obohacení
- ✗ Právo je v tomto případě podmíněno možností povinného uplatnit námitku promlčení (před soudem)

- ✘ Oprávněný se může domáhat svého práva i po uplynutí promlčecí doby, povinnému vzniká právo uplatnit námitku promlčení
- ✘ Oprávněný může plnit, nejedná se o bezdůvodné obohacení, povinný může také uznat svůj závazek – dochází k prodloužení promlčecí doby
- ✘ Na délku promlčecí doby nemá vliv změna v osobě dlužníka ani věřitele
- ✘ U některých práv se používá kombinace lhůt, tzv. objektivních a subjektivních lhůt
- ✘ Některá práva (vlastnická, zástavní práva, práva z vkladů na běžných účtech) se nepromlčují

PREKLUZE

- ✘ Právo zaniká v případě prekluze
 - uplynutí stanovené lhůty (lhůty ze zákona)
 - nedojde k uplatnění práva
- ✘ Právo zaniká, k prekludovanému zániku práva přihlíží soudní instituce z úřední povinnosti, není nutná námitka prekluze
- ✘ V případě plnění ze závazku (práva nebo povinnosti) dochází k bezdůvodnému obohacení

VĚCNÁ PRÁVA

- ✗ Vlastnické právo
- ✗ Spoluvlastnictví
- ✗ Společné jmění manželů

DRŽBA

- ✖ Držitel – ten, kdo s věcí nakládá jako s vlastní
- ✖ Držba – oprávněná (dobrá víra)
 - neoprávněná

VYDRŽENÍ

✖ Pouze u oprávněné držby:

- věc movitá – 3 roky
- věc nemovitá – 10 let

Nalezení ztracené věci:

- odevzdání věci obci
- uplynutí 6 měsíců – vlastnictví obce
- náhrada nutných výdajů a nálezné
(10% ceny nálezu)

VLASTNICKÉ PRÁVO

- ✗ Vlastnické právo lze v subjektivním smyslu považovat za možnost vlastníka věci držet, užívat je a nakládat dle své úvahy a ve svém zájmu.
- ✗ Oprávnění vlastníka věci – triáda
 - Věc užívat a požívat její plody a užitky (ius utendi et fruendi)
 - S věcí disponovat (ius disponendi)
 - Věc držet (ius possidendi)

OMEZENÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA

- ✖ Omezení vlastnického práva (čl. 11 odst. 3 Listiny ZPaS)
- Vlastnictví zavazuje – nesmí být zneužito na újmu práv druhých nebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy

-
- použití věci bez souhlasu vlastníka (stav nouze, po nezbytnou dobu, v nezbytné míře, za náhradu, pouze nelze-li účelu dosáhnout jinak)
 - vyvlastnění (pouze ve veřejném zájmu)
 - právní úprava sousedských práv

SOUSEDSKÁ PRÁVA

- ✗ Povinnost zdržet se všeho, čím by jiného obtěžovat nebo ohrožoval výkon jeho práv – generální klauzule
- ✗ Ohrožení sousedovy stavby nebo pozemku
- ✗ Imise
- ✗ Podrosty a převisy
- ✗ Oplocení
- ✗ Vstup na pozemky a stavby

NABYTÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA

- ✗ Smlouva - předání movité věci
 - vklad do katastru nemovitostí
 - účinnost smlouvy
- ✗ Dědictví – den uvedený v rozhodnutí (právní moc)
- ✗ Rozhodnutí soudního nebo správního orgánu
- ✗ Jiné skutečnosti - přírůstek věci, přisvojení věci, vydržení, zpracování, licitátor – příklep, ze zákona

ZÁNİK VLASTNICKÉHO PRÁVA

- ✗ Projev vůle vlastníka
 - smlouva
 - opuštění věci
 - zničení věci, spotřeba
- ✗ Nezávisle na osobě vlastníka a jeho vůli
 - zánik věci
 - ztráta věci
 - smrt vlastníka
 - vydržení
 - rozhodnutí státního orgánu (např. vyvlastnění, prodej v rámci výkonu rozhodnutí, rozhodnutí o neoprávněné stavbě)

SPOLUVLASTNICTVÍ

- ✗ Vlastnické právo patří společně více osobám společně, věc není rozdělena
- Podílové spoluvlastnictví – je stanovena míra podílu na společné věci, spoluvlastníci jsou oprávněni společně a nerozdílně
- Společné jmění manželů (SJM)

SPOLEČNÉ JMĚNÍ MANŽELŮ

- ✖ Vzniká se vznikem manželství
- ✖ Předmětem je veškerý majetek, který manželé nabyli za doby manželů
- ✖ Rozsah SJM lze zúžit nebo rozšířit dohodou manželů (notářský zápis) nebo rozsudkem soudu na návrh jednoho z manželů (závažné důvody, oprávnění k podnikatelské činnosti)

-
- ✘ Zaniká se zánikem manželství
 - ✘ I za doby trvání manželství (trest propadnutí majetku, prohlášení konkurzu)
 - ✘ Po zániku vždy následuje vypořádání (písemná forma dohody nebo soud)
 - ✘ V případě nevypořádání – postup dle nevratitelné domněnky
 - ✘ Další specifika zániku (smrt jednoho z manželů, atd.)

VĚCNÉ PRÁVO K VĚCI CIZÍ

- ✖ Tato práva umožňují užívání cizích věcí zákonem stanoveným způsobem
- Věcná břemena
- Zástavní právo
- Zadržovací právo

VĚCNÁ BŘEMENA

- ✖ Povinnost vlastníků něco strpět, něčeho se zdržet nebo něco konat
- ✖ Věcná břemena - působící vůči věci
 - působící vůči osobě

ZÁSTAVNÍ PRÁVO

- ✖ Zajišťovací funkce
- ✖ Uhrazovací funkce
- ✖ Má akcesorickou povahu (je spjaté se závazkem hlavním)
- ✖ Osoby – věřitel (zástavní věřitel), obligační dlužník, zástavní dlužník

ZADRŽOVACÍ PRÁVO

- ✖ Oprávnění věřitele zadržet movitou věc k zajištění své pohledávky (splatné pohledávky)
- ✖ Neplní uhrazovací funkci
- ✖ Nelze zadržet věc svémocně či lstivě odňatou
- ✖ Nebezpečí poškození věci přechází na osobu zadržujícího

DĚDĚNÍ

- ✗ Přechod majetkových práv a povinností zůstavitele na jeho nástupce ze zákona okamžikem smrti zůstavitele
- ✗ Zůstavitel x pozůstalá osoba (dědic)
- ✗ Dědictví je právo, není povinností (dědictví lze odmítnout v jednoměsíční lhůtě, ode dne vyrozumění dědice o jeho právu, je nutno učinit soudu adresovaným právním úkonem, nelze odmítnout pouze část dědictví – pouze jako celek)

-
- ✘ Nabytí dědictví zásadně na základě dědického řízení a rozhodnutí soudu
 - ✘ Soud zahajuje řízení i bez návrhu
 - ✘ Na dědice přecházejí práva i povinnosti, které nezanikly jeho smrtí (tj. odpovídá i za dluhy – do výše nabytého dědictví)
 - ✘ U předluženého dědictví se mohou dědici dohodnout na přenechání dědictví věřitelům nebo se vzdát dědictví (viz výše)

PŘEDPOKLADY DĚDĚNÍ

- ✗ Smrt fyzické osoby (zůstavitele)
- ✗ Existence pozůstalosti (majetku, dědictví)
- ✗ Dědický titul (právní důvod dědění)
- ✗ Způsobilý dědic

DĚDICKÝ TITUL

- ✗ Dva dědické tituly
 - ze zákona
 - závěť
- ✗ Neopominutelný dědic
- ✗ Odúmrt'

ZPŮSOBILÝ DĚDIC

- ✗ Dědická nezpůsobilost
 - úmyslný TČ vůči zůstaviteli, manželu, dětem, rodičům
 - zavrženíhodné jednání proti projevu poslední vůle zůstavitele

- ✗ Vydědění

DĚDĚNÍ ZE ZÁKONA

- ✖ Rozdělení dědiců do dědických skupin:
 - I. Skupina – děti zůstavitele a pozůstalý manžel
 - II. Skupina – pozůstalý manžel, rodiče zůstavitele, osoby žijící ve společné domácnosti (doba 1 roku + společná péče o domácnost)
 - III. Sourozenci, spolužijící osoby
 - IV. Prarodiče zůstavitele

DĚDĚNÍ ZE ZÁVĚTI

- ✗ Jednostranný, formální, ryze osobní projev vůle
- ✗ Pořizovací volnost omezena ochranou neopomenutelných potomků
- ✗ Způsobilost k právním úkonům, za určitých podmínek i osobě starší 15 let
- ✗ Písemná forma – závěť holografní (vlastní rukou, vlastnoruční podpis, datum, není potřeba svědků)
 - závěť alografní – není vlastnoruční (např. psaná strojem), vlastnoruční podpis, 2 svědci (3 svědci – osoba, která nemůže číst nebo psát)
 - notářský zápis (Centrální evidence závětí – Notářská komora ČR)

ZRUŠENÍ ZÁVĚTI

1. zřízením nové závěti
2. odvoláním závěti
3. zničením závěti

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK

- ✖ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- ✖ účinnost od 1. ledna 2014
- ✖ obsahuje 3081 paragrafů
- ✖ zahrnuje i rodinné právo, pojištění
- ✖ nové pojmy – např. služebnosti, výprosa, pacht, zápůjčka

TÉMATA ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ

1. Vypořádání společného jmění manželů v případě rozvodu manželství

Anotace: pojem společné jmění manželů, vznik a zánik SJM, vypořádání SJM (věcí movitých a nemovitých) v případě sporného a nesporného rozvodu, stav v případě nevypořádání SJM do 3 let od zániku SJM, vypořádání SJM v případě zúženého SJM

2. Ochrana osobnosti se zpracováním konkrétního případu řešeného soudem

Anotace: pojem ochrana osobnosti, způsoby ochrany, druhy náhrad, kterých se lze domáhat, konkrétní případ, který byl pravomocně rozhodnut příslušným soudem

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Děkuji za pozornost a vyplnění anonymního hodnotícího dotazníku.

JUDr. Alena Prchalová, Ph.D.

Kontakt: alena-ji@tiscali.cz